

Smernica č. 1/2019
riaditeľa školy k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v SOŠP

v súlade so Smernicou MŠVVaŠ SR č.36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

vydávam
túto smernicu riaditeľa školy:

Čl. 1

Charakteristika šikanovania

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých úmyslom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o úmyselný spravidla **opakovaný útok** voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Prejavuje sa v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Čl. 2

Podstatou šikanovania je najmä

Sú nimi:

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou

Čl. 3

Prejavy šikanovania

- 1) *Priama podoba*:
 - a) fyzické útoky,
 - b) urážanie a urážlivé prezývky,
 - c) nadávky,
 - d) posmech,
 - e) zosmiešňovanie,
 - f) tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť,
 - g) odcudzenie vecí
 - h) vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním a atď.
- 2) *Nepriama podoba* – napr. prehlíadaním a ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Čl. 4

Trestnoprávna zodpovednosť šikanovania

Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu (§ 49 zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku. (§ 50 zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov)

- 1) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin v zmysle zákona č. 300/2005 Z.z. – Trestný zákon- Tz.
 - a) ublíženie na zdraví, (§ 155 Tz)
 - b) obmedzovanie osobnej slobody (§ 183 Tz)
 - c) lúpeže (§ 188 Tz)
 - d) vydierania (§ 189 Tz)
 - e) hrubého nátlaku (§ 190 Tz)
 - f) nátlaku, (§ 192 Tz)
 - g) porušovania domovej slobody, (§ 194 Tz)
 - h) sexuálneho násillia, (§ 200 Tz)
 - i) sexuálneho zneužívania, (§ 201 až 201b Tz)
 - j) krádeže, (§ 212 Tz)
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci, (§ 215 Tz)
 - l) poškodzovanie cudzej veci, (§ 245 Tz)
 - m) nebezpečného vyhrážania sa, (§ 260 Tz)
 - n) nebezpečného prenasledovania, (§ 360a Tz)
 - o) výroba detskej pornografie, (§ 368 Tz)
 - p) rozširovanie detskej pornografie, (§ 369 Tz)
 - q) prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení, (§ 370 Tz)
 - r) ohovárania. (§ 373a Tz)
- 2) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku (§ 22 Trestného zákona) nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobí na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. **Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.** Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil **štrnásť rok svojho veku**, to zn. žiak –(čka). Ak v čase spáchania priestupku dovŕšil (a) štrnásť rok a neprekročil (a) osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „**mladistvých**“.
- 3) Pedagogický zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
 - a) neprekazenia trestného činu, (§ 341 Tz)
 - b) neoznámenie trestného činu, (§ 340 Tz)
 - c) ublíženia na zdraví. (§ 158 Tz)

Čl. 5

Zodpovednosť školy

- 1) Škola zodpovedá za žiakov v čase vyučovania a školských akcií podľa § 49 zákona č. 29/1984 Zb. - školský zákon a Dohovoru o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
- 2) Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, konkrétne:
 - a) tí, ktorí realizujú vyučovací proces,
 - b) tí, ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,

- c) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (výlety, KOČAP, exkurzie, kultúrne podujatia, medzinárodné projektové stretnutia, družobné návštevy, športové podujatia atď.)
 - d) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov a iné.
- 3) Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten **(to zn. učiteľ alebo MOV), kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal** (§ 422 Občianskeho zákonníka).
 - 4) V prípade, že náležitý dohľad nebol zanedbaný a dotýčny vykonávajúci dohľad preukáže spôsobenie škody žiakovi, **za škodu zodpovedá žiak** (v prípade plnoletosti žiaka), **resp. rodič alebo zákonný zástupca žiaka** (v prípade neplnoletosti žiaka).
 - 5) Šikanovanie, resp. jeho náznaky nesmie byť zamestnancami školy **v žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť**, oznámiť túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť, a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

Čl. 6

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania, v ŠI, resp. na školských akciách uvedených v čl. 4, bod 2, písm. c) **sa zistí prípad šikanovania**, je každý pedagogický resp. nepedagogický zamestnanec postupovať takto:

- 1) Ten zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť **(predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú)**, koordinátora prevencie a zástupcu vedenia školy.
- 2) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. Pracovný tím spravidla tvoria: triedny učiteľ, koordinátor prevencie, výchovný poradca, zástupca riaditeľa a školská psychologička (ak pôsobí v škole).
- 3) Riaditeľ školy alebo ním určený tím zamestnancov pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obeť,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje vyšetrenie,
 - c) vykonáva opatrenia na zabránenie nožnej krivej výpovedi agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
 - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
 - f) vedie individuálny rozhovor s obeťou, ktorá môže povedať prípadne napísať čo sa stalo,
 - g) vedie individuálny rozhovor s agresorom, nech napíše čo sa stalo,
 - h) prediskutuje s útočníkom čo sa stalo, ako porušil pravidlá správania,
 - i) nájde vhodných svedkov a uskutoční individuálne rozhovory alebo konfrontačné rozhovory so svedkami,
 - j) vedie o šikanovaní záznam s popisom mien, prostredia, času, spôsobu, častosti, príčiny, záverov a postihov. Neuznáva falošné výhovorky o nehode, zo žartu, bola to hra a pod.,
 - k) ak bolo dieťa zranené, vyfotografuje alebo zabezpečí vyfotografovanie zranenia,
 - l) v prípade podozrenia na kyberšikanovanie, v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom uchováva záznamy a nedovolí, aby boli dané záznamy zmazané,
 - m) kontaktuje zákonných zástupcov, prípadne osoby, ktoré sa osobne starajú o žiaka a uskutoční s nimi rozhovor, osamote s rodičmi obeť a rodičmi útočníka. K pohovoru prizvú aj zástupcu vedenia školy,

- n) zabezpečí aby pri rozhovoroch boli prítomní najmenej dvaja pedagogickí zamestnanci alebo odborní zamestnanci,
- o) zabezpečí v prípade nutnosti alebo vhodnosti použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- p) o danom vyšetrení spíše zápis, pričom tento odovzdá v 1 vyhotovení:
 - zástupcovi vedenia školy,
 - koordinátorovi prevencie,
 - výchovnému poradcovi školy,
 - jeden exemplár si nechá pre svoju potrebu a priloží ho ku katalógovému listu žiaka.

V zápise popíše skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhne opatrenia na riešenie.

- 4) Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade s vnútorným poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.
- 5) O riešení jednotlivých prípadoch šikanovania sa vedú písomné záznamy chronologicky,

V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak (čka) školy, je povinný (á) okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho **triedneho učiteľa** a v jeho neprítomnosti **zástupcu vedenia školy**.

Žiaci sa môžu obrátiť aj na :

- koordinátora prevencie
- Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie – CPPPaP
Houdeka 2351, 034 01 Ružomberok tel.: 044/4342634
- Linku detskej istoty UNICEF 116 111 (bezplatné číslo)
- Linku detskej dôvery 0800 117 878 (bezplatné číslo)

Informácie môžu získať na stránke www.prevenciasikanovania.sk

Tieto kontakty budú umiestnené na nástenkách prevencie šikanovania – Sládkovičova ulica č. 104 – pri zborovni.

Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

Čl. 7

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa budú používať tieto opatrenia:

1) Opatrenia pre obeť a ich zákonných zástupcov:

- a) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť (*hlavne pedagogicko-psychologickú poradňu*),
- b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
- c) zaistenie bezpečia obeť,
- d) informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.

2) Opatrenia pre agresorov a ich zákonných zástupcov:

- a) odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť (*hlavne CPPPaP*),
- b) výchovné opatrenia
 - napomenutie a pokarhanie TU
 - pokarhanie RŠ
 - podmienené vylúčenie
 - vylúčenie žiaka zo štúdia na škole
- e) preložiť žiaka do inej triedy,
- f) znížiť známku zo správania,

3) Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:

- a) odporúčenie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do liečebno – výchovného sanatória,

- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
- c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, **že bol spáchaný priestupok alebo trestný čin alebo čin inak trestný** (u maloletých).

Čl. 8

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

- 1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie, ale **hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov**:
 - *aby si všímali možné príznaky šikanovania*
 - *a súčasne ponúknuť im pomoc*

Táto povinnosť platí tak pre rodinu obete ako aj rodinu agresora.

Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a **najmä zachovanie dôvernosti informácií**.

- 2) Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami (najmä CPPP a P, krízové centrum) za školu zabezpečuje **koordinátor prevencie**.
- 3) Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je **riaditeľ školy** povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.
- 4) Škola je povinná bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno – právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky (**zabezpečí riaditeľ školy, koordinátor prevencie alebo triedny učiteľ**).

Čl. 9

Prevenia šikanovania

Formy správania a konania uvedené v čl. 1, 2,3 a čl. 4 tejto smernice nie sú v žiadnom prípade **neškodným humorom a zábavou**. Základným preventívnym opatrením našej školy je princíp:

„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“

Systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania a agresivity

Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

- a) Súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém
 - osobný a sociálny rozvoj
 - mediálna výchova
 - multikultúrna výchova
 - ochrana života a zdravia
 - výchova a vzdelávanie k ľudským právam
 - výchova k občianstvu,
 - boj proti extrémizmu,
 - výchova k manželstvu a rodičovstvu a
 - súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

Úloha riaditeľa školy:

1. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych

- činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činnosti školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrašovanie.
2. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
 3. Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania
 - a) Všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
 - b) Zamestnancov školy príslušnej školy,
 - c) Osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - d) Zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
 4. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä
 - a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - c) určuje v školskom poriadku pravidlá
 - Správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 - Používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
 - d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
 - e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
 - f) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
 - g) informuje o postupe pri zistení šikanovania najmä
 - pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
 - žiakov,
 - zákonných zástupcov žiaka,
 - osoby, ktoré sa starajú osobne o dieťa,
 - zariadenia, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
 - h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
 - i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie na šikanovanie,
 - j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
 - k) spolupracuje o odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
 - l) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

Ďalšie opatrenia školy súvisiace s prevenciou:

Na nástenke prevencie školy sú umiestnené kontakty a telefónne čísla na inštitúcie zaoberajúce sa problematikou šikanovania

Smernica, ktorá je vytvorená pre potreby školy v súlade so Smernicou č.36/2018 je záväzná pre všetkých zamestnancov školy:

1. Táto **smernica** je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými vo vnútornom poriadku školy.
2. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberajúceho učiva v časti „*triednická hodina*“.
3. S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na pedagogickej rade konanej dňa **11. 04. 2019**, čo potvrdili svojim podpisom na prezenčnej listine priloženej ku zápisnici z tejto pedagogickej rady.
4. Vedenie školy umožní priebežné vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä koordinátora prevencie, príp. výchovného poradcu v CPPP a P Ružomberok
5. Koordinátor prevencie zasa bude priebežne podávať informácie z oblasti prevencie, príp. riešenia šikanovania, učiteľom, majstrom OV v spolupráci so ZR TV, hlavným MOV a výchovnou poradkyňou školy na poradách úsekov, príp. na PR.
6. S touto smernicou oboznámia rodičov, resp. zákonných zástupcov žiakov triedni učitelia na triednych rodičovských združeniach. Táto skutočnosť bude zapísaná v zápisnici z rodičovského združenia.
Táto Smernica č. 1/2019 bude zverejnená na webovej stránke školy www.sosprk.sk.
7. Smernica č. 1/2019 nadobúda účinnosť, **po prerokovaní v pedagogickej rade dňa 11.04.2019**, dňom **12. apríla 2019** a platí až do odvolania, príp. zmeny príslušnej legislatívy.

V Ružomberku dňa **12. 04. 2019**



Mgr. Vladimír Pančík
riaditeľ školy